

องค์ประกอบปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Situational Factors that Affecting Active Learning Behavior of Islamic Studies' Student Program in Higher Education of Three Southern Border Provinces of Thailand

รุดิยะห์ หะ* นิเลาะ แวอุเซ็ง และอับดุลฮากัม เฮ็งปียา

Rudiyah Ha*, Niloh Wae-u-seng and Abdulhakam Hengpiya

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000
College of Islamic Studies, Prince of Songkla University, Pattani Campus, Rusamilae Mueang, Pattani 94000. Thailand.

Corresponding Author, e-mail: rodhiyah.ha@gmail.com

(Received: May 15, 2017; Revised: June 14, 2017; Accepted: June 15, 2017)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจของปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรีหลักสูตรอิสลามศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรอิสลามศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 300 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบการสนับสนุนจากครอบครัว 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบบรรยากาศการเรียนรู้ 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบปฏิสัมพันธ์ของผู้สอน 4 ตัวบ่งชี้ นอกจากนี้ ผลการตรวจสอบโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องมีความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์ดีและผ่านเกณฑ์การพิจารณาทุกค่า คือ $X^2/df = 1.255$ $P = .104$ $CFI = .946$ $AGFI = .965$ $GFI = .965$ $IFI = .992$ $TLI = .990$ $RMSEA = .029$ และ $RMR = .024$ โดยบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่มีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด รองลงมาคือ การสนับสนุนจากครอบครัว และการปฏิสัมพันธ์ของผู้สอน ตามลำดับ จึงควรส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้พัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสำคัญ : ปัจจัยสถานการณ์แวดล้อม พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อิสลามศึกษา สถาบันอุดมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The purpose of this study aimed to examine the structure of situational factors affecting active learning behavior for Islamic studies students' in three southern border provinces of Thailand. Data were collected from 300 undergraduate students by using a questionnaire. The samples were from three universities in three southern border provinces of Thailand. The exploratory factor analysis (EFA) and

confirmatory factor analysis (CFA) were utilized to identify the underlying factors and test the construct reliability and convergent validity. The results show that the situational factors affecting active learning behavior consisted of 3 dimensions and 12 indicators include; family support 4 indicators, learning environment 4 indicators, and interaction between the instructor and learners 4 indicators. Additionally the confirmatory factor analysis of the model was found to be fit and reliable and all parameter estimates was a valid construct and achieved the suggested value, $\chi^2/df=1.255$ $P=.104$ CFI=.946 AGFI=.965 GFI=.965 IFI=.992 TLI=.990 RMSEA=.029 and RMR=.024. The study also found evidence that learning environment has the highest coefficient, followed by family support and the interaction with the instructors respectively. Therefore the higher education institutions in the three southern border provinces should encourage developing environment for students in order to enhance their learning skill and improve the learning potential of students in the three southern border provinces.

Keywords: Situational factors, Active learning behavior, Islamic studies, Higher education in southern border provinces

บทนำ

สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถเอื้ออำนวยหรือขัดขวางพฤติกรรมของบุคคล โดยทฤษฎีแล้วพฤติกรรมใดๆ ของบุคคลสามารถแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์แวดล้อมที่บุคคลได้เผชิญ (Bhanthumnavin, 2007) ซึ่งในด้านการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Vygotsky (1978) ได้ให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้เรียน เนื่องจากมนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ นอกจากนี้ ในการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ Bandura (1986) นักจิตวิทยาที่มีแนวคิดเชิงพฤติกรรมนิยม ก็ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนโดยใช้แนวทางของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Cognitive Learning Theory) โดยกล่าวถึง พฤติกรรมของผู้เรียนว่าเป็นการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้เรียนจึงเป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมก็จะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

แนวคิดการสร้างผู้เรียนให้มีพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ (Active Learning Behavior) ได้ถูกกล่าวถึงอย่างมากในการจัดการศึกษาของศตวรรษนี้ และถือเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในทุกช่วงวัย ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่มีวิสัยทัศน์ส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และเพื่อให้คนไทยยุคใหม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Ministry of Education, 2008) อีกทั้งสังคมปัจจุบันกำลังก้าวสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนยุคสมัยนี้จึงจำเป็นต้องสนใจที่จะแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การสร้างผู้เรียนยุคปัจจุบันให้มีพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้มีปัจจัยเชิงสาเหตุมาจากหลายด้าน โดยปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อม (Situational factors) เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลในการขัดเกลาและหล่อหลอมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ในผู้เรียน องค์ประกอบย่อยเหล่านี้ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว บรรยากาศการส่งเสริม การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน (Ubonsai, 2012; Popun, 2012; Ukraisa & Rangsyaton, 2009; Bhanthumnavin, 2007) นอกจากนี้ แนวคิดของนักจิตวิทยาด้านพฤติกรรมนิยม (The Behavioral Perspective) ก็เชื่อมั่นว่าพฤติกรรมภายนอกของผู้เรียนที่สามารถสังเกตเห็นได้ ก็มีสาเหตุมาจากเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมที่คอยเป็นแรงกระตุ้นทางอ้อมส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทั้งที่พึง

ประสงค์และไม่พึงประสงค์ (Sinchai, 2012) ดังนั้น กล่าวได้ว่าบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีจะมีส่วนสำคัญต่อการเอื้อประโยชน์ในการเรียนรู้ และส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขกับการพัฒนาตนเองอยู่เสมอได้

เนื่องด้วยบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเฉพาะ กล่าวคือ สภาพแวดล้อมโดยรวมยังคงมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ผู้เรียนในพื้นที่ก็ยังคงให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ประกอบกับนโยบายทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ต่างให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการปรับรูปแบบการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนำเทคนิคการสอนเชิงรุก (Active Learning) มาเป็นแนวทางกระตุ้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การวิจัยนี้มุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องด้วยผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาถือเป็นปัญญาชนและเป็นบุคคลสำคัญที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพสังคม และคุณภาพของบัณฑิตมีส่วนเชื่อมโยงต่อการพัฒนาประเทศชาติ หากบัณฑิตได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีความใฝ่เรียนรู้ ก็จะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าในอนาคต ผนวกกับจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่พบว่ามีการศึกษาในประเด็นสถานการณ์แวดล้อมกับพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยนี้จึงได้เน้นการศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยเชิงสาเหตุในด้านสถานการณ์แวดล้อม โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าองค์ประกอบปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีองค์ประกอบใดบ้าง โดยการศึกษาจะครอบคลุมถึงการสำรวจองค์ประกอบของปัจจัยสถานการณ์แวดล้อมและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลดังกล่าวกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจของปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรีหลักสูตรอิสลามศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรีหลักสูตรอิสลามศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาอิสลามศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ รวมประชากรทั้งสิ้น 1,156 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้อยู่ระหว่าง 10-20 เท่าของจำนวนตัวแปรสังเกตได้ (Wiratchai & Vongvanich, 2012) เมื่อคำนวณแล้วขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมขึ้นสำหรับการศึกษารั้งนี้จึงเท่ากับ 240 คน แต่เพื่อป้องกันปัญหาการได้ข้อมูลที่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 300 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้สถาบันการศึกษาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบปัจจัยเชิงสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนรู้ โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ คือ จริงที่สุด, จริง, ค่อนข้างจริง, ค่อนข้างไม่จริง, ไม่จริง, ไม่จริงเลย (Brown, 2004) มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม อาทิ เพศ, ชั้นปี,เกรดเฉลี่ยสะสม (CGPA) รายได้และอาชีพของบิดามารดา และตอนที่ 2 ข้อคำถามปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนรู้นอกจากนี้ มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruency: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยพิจารณาข้อคำถามรายข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .809 นอกจากนี้ได้ตรวจสอบและทำการกลั่นกรองข้อมูล (Data Screening) ที่ไม่สมบูรณ์ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล โดยจะพิจารณาค่าแปรปรวน-ค่าแปรปรวนร่วม (Variance Inflation Factor: VIF) และค่าความเบี่ยงเบนตรงไปประกอบซึ่งต้องมีลักษณะการแจกแจงของข้อมูลแบบปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อให้ทราบลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ, เกรดเฉลี่ยสะสม, รายได้และอาชีพของบิดามารดา

2) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อหาองค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา และคัดเลือกเฉพาะตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักในการอธิบายตัวแปรที่ศึกษาได้เหมาะสมที่สุด โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ การพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis: PCA) และใช้วิธีหมุนแกนองค์ประกอบแบบออร์ทोगอนอล (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีการแปรผัน (Varimax) แล้วตรวจสอบหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ โดยจากการตรวจสอบค่า KMO กำหนดมาตรฐานว่าควรมากกว่า 0.5 และทดสอบค่า p-value จาก Bartlett's Test of Sphericity ซึ่งควรมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} \leq 0.05$) รวมถึงการตรวจสอบความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไม่ควรสูงกว่า 0.8

3) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ของโมเดลปัจจัยเชิงสถานการณ์แวดล้อม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบรวมทั้งหมด ทำการวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรม AMOS โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) โดยจะพิจารณาจากระดับความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้าง (Goodness of fit measures) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความกลมกลืนโดยรวมของโมเดลที่ศึกษา ดังนี้ ค่า $RMSEA \leq 0.05$, $RMR \leq 0.05$, $CMIN/DF \leq 3.00$, $TLI \geq 0.90$, $CFI \geq 0.90$, $GFI \geq 0.90$ และ $IFI \geq 0.90$ (Hu & Bentler, 2009) รวมถึงการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของโมเดลโดยพิจารณาจากค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัด (AVE) โดยค่าเฉลี่ย AVE ต้องมีอย่างน้อย 0.50 และตรวจสอบค่าความน่าเชื่อถือ (CR) ขององค์ประกอบ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาค่า CR ต้องสูงกว่า 0.60 (Diamantopoulos & Siguaw, 2000)

ผล

ลักษณะทางชีวสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิงร้อยละ 72.7 นอกจากนั้นเป็นเพศชาย ร้อยละ 27.3 โดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาอิสลามศึกษาชั้นปีที่ 1-4 จำนวนเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็น

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 71 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 78 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 79 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 72 คน ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสม (CGPA) ระหว่าง 3.01-3.50 คิดเป็นร้อยละ 31.7 และรองลงมามีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 29.7 ครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่ปีตามารดา มีรายได้น้อยกว่า 8,000 บาท/เดือน ร้อยละรองลงมาคือ 8,000 – 15,000 บาท/เดือน ร้อยละส่วนของอาชีพปีตามารดา โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน ร้อยละรองลงมา คือ ค้าขาย และ รับจ้างทั่วไป ตามลำดับ

การนำเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อม และส่วนที่สองเป็นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฟเริ่นรู้ของนักศึกษาอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฟเริ่นรู้ของนักศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ลำดับแรกผู้วิจัยได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่า ข้อมูลมีการกระจายแบบปกติ (Normality) และเมื่อทดสอบค่าความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรสังเกตได้ (Observed variable) พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวไม่มีนัยสำคัญในเรื่องความเบ้และความโด่งของข้อมูลที่ผิดปกติ อีกทั้งค่าแปรปรวน-ค่าแปรปรวนร่วมของตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่า VIF น้อยกว่า 10 และค่า Tolerance มากกว่า .25 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานสากล (Hair et al. 2010; Huber & Stephens, 1993) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกคู่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .040 - .675 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ .80 จึงสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้แต่ละคู่ไม่มีความสัมพันธ์กันสูง ดังปรากฏผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวบ่งชี้องค์ประกอบปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฟเริ่นรู้

ตัวแปร	A12	A14	A15	A16	A2_20	A2_21	A2_22	A2_24	A3_34	A3_36	A3_39	A3_40
A12	1											
A14	.543**	1										
A15	.547**	.605**	1									
A16	.623**	.657**	.622**	1								
A2_20	.151**	.116*	.051	.137**	1							
A2_21	.145**	.173**	.129*	.152**	.650**	1						
A2_22	.100*	.124*	.091	.040	.552**	.690**	1					
A2_24	.165**	.162**	.104*	.069	.472**	.582**	.545**	1				
A3_34	.122*	.130*	.101*	.060	.124*	.103*	.192**	.202**	1			
A3_36	.146**	.090	.098*	.042	.170**	.169**	.160**	.250**	.594**	1		
A3_39	.120*	.066	.103*	.070	.188**	.191**	.219**	.211**	.612**	.675**	1	
A3_40	.110*	.106*	.091	.090	.237**	.238**	.244**	.244**	.581**	.629**	.595**	1
ค่าเฉลี่ย	5.03	5.21	5.09	5.30	4.44	4.61	4.44	4.39	4.41	4.45	4.57	4.49
ค่า S.D.	.861	.832	.839	.852	.784	.917	.834	.868	.790	.727	.757	.778

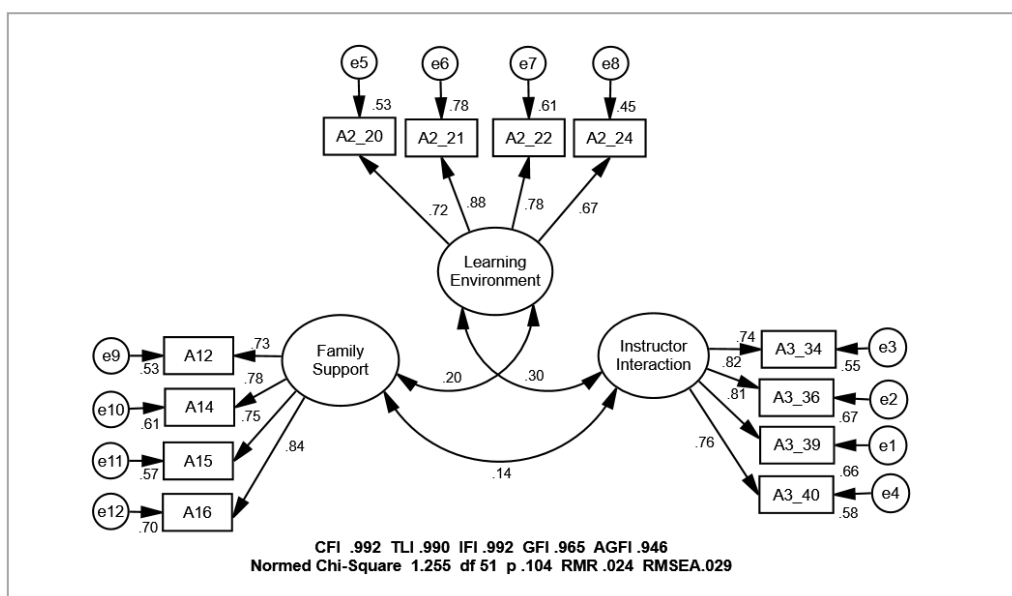
* p-value $\leq$ 0.05 **p-value $\leq$ 0.001

ผลการสกัดองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษา โดยวิธีหาองค์ประกอบหลัก (PCA) และการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Varimax) ได้ค่า KMO (The Kaiser Mayer Olkin Measure of Sampling Adequacy) เท่ากับ .823 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดไว้ว่าต้องมากกว่า .50 ($p \leq .001$) และ Bartlett's test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 1652.927 ($p = 0.000$) จึงอธิบายได้ว่าตัวแปรที่นำมาศึกษา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยจำนวนองค์ประกอบของปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย รวมทั้งสิ้น 12 ตัวบ่งชี้ โดยมีร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative Percentage of Variance) เท่ากับ 70.197 รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การสนับสนุนจากครอบครัว ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .795 - .874 เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ ครอบครัวให้การสนับสนุนทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ (.874) สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจทำให้รู้สึกมุ่งมั่นตั้งใจศึกษาเล่าเรียน (.832) สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้างเป็นแบบอย่างในการใฝ่เรียนรู้ใฝ่รู้ (.826) และครอบครัวรับฟังปัญหาการเรียนและให้คำปรึกษาได้ดี (.795)

องค์ประกอบที่ 2 บรรยากาศการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .748 - .884 เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ ความพร้อมของทรัพยากรที่ให้บริการในห้องสมุด (.884) บรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (.836) บรรยากาศในห้องเรียนที่มีความเหมาะสมจำนวนผู้เรียนไม่แออัด (.800) และมหาวิทยาลัยมีการจัดการบรรยายหรืองานวิชาการที่น่าสนใจ (.748)

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิสัมพันธ์ของผู้สอน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .803 - .856 เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (.856) การให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (.848) ความเป็นกันเองของอาจารย์กับนักศึกษา (.824) และมีความกระตือรือร้นในการสอนของอาจารย์นักศึกษา (.803)

ภาพที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อม

จากภาพที่ 1 พบว่าองค์ประกอบย่อยทั้งสามของปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อม มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า Normed Chi-square = 1.337 RMSEA = 0.034 RMR = 0.35 ค่า CFI = .967 ค่า GFI = .900 ค่า IFI = .967 และ TLI = .963 นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่าง

องค์ประกอบย่อยของตัวแปรสถานการณ์แวดล้อม พบว่า ตัวแปรแฝงทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) อยู่ระหว่าง .673 - .881 มีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปร เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวชี้วัดทุกตัวซึ่งวัดจากค่า Square Multiple Correlation หรือ R^2 พบว่า มีค่าระหว่าง .453 - .775 ส่วนค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงหรือองค์ประกอบย่อยก็ไม่สูงจนเกินไป ทำให้ไม่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) โดยความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิสัมพันธ์ของผู้สอนกับบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ .30 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากครอบครัวกับบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ .20 และความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากครอบครัวกับการปฏิสัมพันธ์ของผู้สอน มีค่าเท่ากับ .14 ตามลำดับ นอกจากนี้ เพื่อให้แน่ใจว่าองค์ประกอบดังกล่าวทั้งหมดมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เพื่อให้ได้ค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัด (AVE) และค่าความน่าเชื่อถือ (CR) ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) และค่าความน่าเชื่อถือ (Composite Reliability)

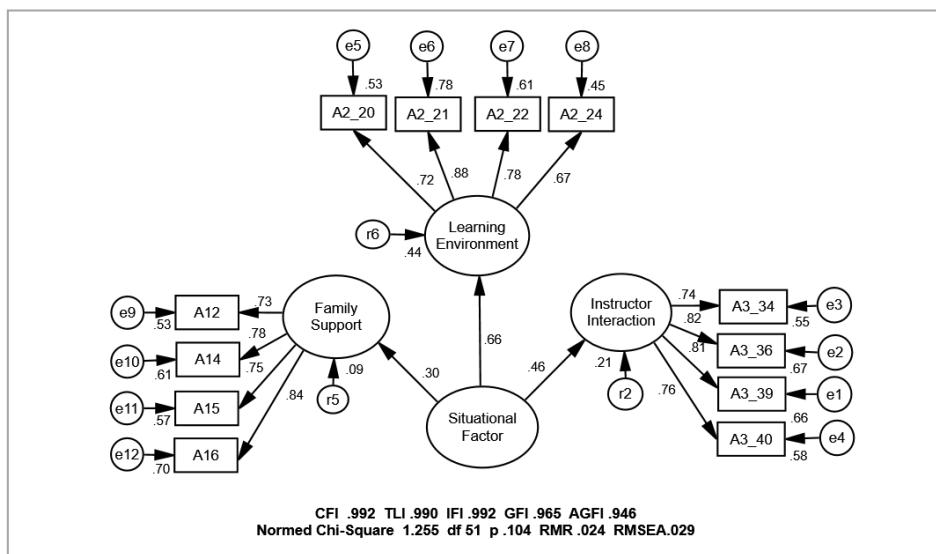
โครงสร้าง	การสนับสนุนจากครอบครัว	บรรยากาศการเรียนรู้	การปฏิสัมพันธ์ของผู้สอน
1 การสนับสนุนจากครอบครัว	0.602	0.039	0.019
2 บรรยากาศการเรียนรู้	0.197	0.592	0.091
3 การปฏิสัมพันธ์ของผู้สอน	0.137	0.301	0.616
Composite Reliability (CR)	0.858	0.852	0.865

ตารางที่ 2 ได้แสดงค่าความเที่ยงตรงขององค์ประกอบในโมเดลการวัดในแง่ของความถูกต้องของโครงสร้างทั้งหมด และค่าความเที่ยงตรงในการจำแนก ค่าที่แสดงในแนวทแยงมุม คือ 0.616, 0.602, และ 0.592 แสดงค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัด (AVE) สำหรับแต่ละโครงสร้าง โดยค่าเฉลี่ย AVE ที่ดีต้องมีค่าน้อยกว่า 0.50 จึงจะแสดงว่าองค์ประกอบที่สร้างนี้มีความเที่ยงตรง ส่วนด้านล่างแนวเส้นทแยงมุมแสดงค่าเมทริกซ์ความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงทั้งสาม นอกจากนี้ ค่าที่แสดงด้านบนเส้นทแยงมุมเป็นเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมซึ่งจากตารางจะพบว่าค่า AVE ของทั้งสามตัวแปรมากกว่าค่าความแปรปรวนที่ใช้ร่วมกัน ทำให้สามารถประเมินความน่าเชื่อถือ (CR) ขององค์ประกอบปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยค่า CR ต้องสูงกว่า 0.60 ซึ่งองค์ประกอบในโมเดลการวัดนี้มีค่า CR อยู่ระหว่าง 0.852-0.865 ทั้งหมดมีค่ามากกว่า 0.6 (Hair et al., 2010) ซึ่งหมายความว่าองค์ประกอบของตัวแปรทั้งหมดนี้อธิบายโครงสร้างเดียวกัน

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลปัจจัยสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนรู้ ทั้ง 3 องค์ประกอบย่อย คือ การสนับสนุนจากครอบครัว บรรยากาศการเรียนรู้ และการปฏิสัมพันธ์ของผู้สอน ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง .673 - .881 มีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปร โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด คือ ความพร้อมของทรัพยากรที่ให้บริการในห้องสมุด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .88 ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อยบรรยากาศการเรียนรู้ และตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมีการจัดการบรรยายหรืองานวิชาการที่น่าสนใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .67 ซึ่งอยู่ใน

องค์ประกอบย่อยบรรยากาศการเรียนรู้เช่นเดียวกัน รายละเอียดโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษาอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากภาพที่ 2 แสดงผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดล คือ ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ = 1.255 RMSEA = .029 RMR = .24 ค่า CFI = .992 ค่า GFI = .965 ค่า AGFI = .946 ค่า IFI = .992 TLI = .990 และ P = .104 ผลการตรวจสอบพบว่าค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดีทุกค่า โดยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบย่อยทั้งสามต่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งบรรยากาศการเรียนรู้ (Learning Environment) เป็นองค์ประกอบที่มีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานมากที่สุด คือ .66 รองลงมาคือองค์ประกอบปฏิสัมพันธ์ของครูสอน (Instructor's Interaction) มีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน เท่ากับ .46 และองค์ประกอบสุดท้ายการสนับสนุนจากครอบครัว (Family Support) มีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานน้อยที่สุดคือ .30 จึงกล่าวได้ว่าโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษาอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งในด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและความกลมกลืนของโมเดล ดังผลสรุปการพิจารณาในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลสรุปองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษาอิสลามศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ค่าดัชนี	เกณฑ์	โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยัน	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2/df	≤ 3.00	1.255	ผ่านเกณฑ์
GFI	≥ 0.90	0.965	ผ่านเกณฑ์
CFI	≥ 0.90	0.992	ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ค่าดัชนี	เกณฑ์	โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยัน	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
TLI	≥ 0.90	0.990	ผ่านเกณฑ์
IFI	≥ 0.90	0.992	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	≤ 0.05	0.029	ผ่านเกณฑ์
RMR	≤ 0.05	0.024	ผ่านเกณฑ์

อภิปรายผล

สถานการณ์แวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบย่อยด้านสถานการณ์แวดล้อม แสดงให้เห็นว่าทั้ง 3 องค์ประกอบย่อย คือ การสนับสนุนจากครอบครัว บรรยากาศการเรียนรู้ และการปฏิสัมพันธ์ของผู้สอน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) และองค์ประกอบย่อยทั้งสามยังมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยบรรยากาศการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบย่อยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ลำดับรองลงมาคือ การปฏิสัมพันธ์ของผู้สอน และการสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลในลำดับที่น้อยที่สุด ซึ่งอภิปรายได้ว่า การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาปัจจุบันมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง บรรยากาศและสภาพแวดล้อมจึงมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นการใฝ่เรียนรู้ในภาพรวม บรรยากาศที่เอื้อต่อที่ดีจะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจอยากรู้อยากเห็น และนำไปสู่การค้นคว้าด้วยตนเองในเชิงลึกเพิ่มเติม โดยการปฏิสัมพันธ์ที่ดีของอาจารย์ผู้สอนจะมีส่วนช่วยให้ได้ทราบถึงระดับศักยภาพของผู้เรียน ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้มีความทั่วถึง เพื่อที่อาจารย์ผู้สอนจะสามารถเสนอแนะหรือให้ความช่วยเหลือทางการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้ การสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลน้อยที่สุด อาจมีสาเหตุจากช่วงวัยของการเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่อาศัยใกล้ชิดครอบครัวเหมือนช่วงวัยก่อนหน้านี้ จึงทำให้ได้รับอิทธิพลการสนับสนุนจากสถานการณ์แวดล้อมรอบข้างอื่นๆ อาทิ เพื่อน อาจารย์ มากกว่าการสนับสนุนจากครอบครัว

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิด Constructivism ของ Vygotsky (1978) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ดั้งเดิมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบรรยากาศทางสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเกิดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ukraisa & Rangsyaton (2009) ที่พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวเชิงบวกจะมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคได้ดี และมีเจตคติที่ดีต่อการเผชิญหน้ากับอุปสรรคปัญหา ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ๆ และเรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิตในสังคมเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ Webb & Moallem (2016) ที่พบว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีธรรมชาติของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน แต่การสนับสนุนของสภาพแวดล้อมจะสร้างแรงกระตุ้น และแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุนี้ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและบรรยากาศภายในห้องเรียนที่รู้สึกถึงความผ่อนคลาย ไม่แออัดจนเกินไป กล่าวคือ สภาพของห้องเรียนก็มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chantarattana (2015) ที่พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการคิดนอกกรอบของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ Fisher (2005) ได้นำเสนอให้เปลี่ยนแปลงบรรยากาศการสอนในชั้นเรียนให้เปลี่ยนจากการบรรยายโดยผู้สอนเป็นหลักมาเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน โดยให้เชื่อมโยงการสอนกับการออกแบบบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนให้เป็นรูปแบบใหม่ ที่ประกอบด้วย 5 มิติ คือ การถ่ายทอด (Delivering) การ

ประยุกต์ใช้ (Applying) การสร้างสรรค์ (Creating) การสื่อสาร (Communicating) และการตัดสินใจ โดยนำองค์ประกอบนี้มาใช้ในการออกแบบสภาพแวดล้อมรูปแบบใหม่ นอกจากนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Ambrose et al. (2010) ที่พบว่าช่องทางหนึ่งที่ผู้สอนจำเป็นต้องใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนคือ การสื่อสารให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ที่ให้ประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีประสิทธิภาพต้องมีความเหมาะสมของเนื้อหาและจังหวะเวลาในการให้ผลป้อนกลับ โดยพิจารณาจากเป้าหมายในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก และผลป้อนกลับจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อชี้แจงสิ่งที่ผู้เรียนต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อการพัฒนาอย่างชัดเจน

การปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของตัวแปรสถานการณ์แวดล้อมที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมไม่เรียนรู้ของนักศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Shaugnessy (2008) ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ความใกล้ชิดทางวิชาการหรือ Academic intimacy มีความสำคัญต่อนักศึกษาปริญญาตรีอย่างยิ่ง นักศึกษาแต่ละคนเหมาะกับการเรียนรู้ในรูปแบบที่ต่างกัน นักศึกษาระดับปานกลางอาจจะไม่เหมาะสมที่จะศึกษาในมหาวิทยาลัยวิจัยที่อาจารย์ยุ่งกับการวิจัยจนไม่มีเวลาในการปฏิสัมพันธ์อย่างมีคุณภาพกับผู้เรียน เมื่อพิจารณาประเด็นนี้จะพบว่า นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรอิสลามศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปานกลาง ซึ่งเหมาะสมที่จะเรียนรู้กับอาจารย์ผู้สอนที่มีความเป็นครู ความเป็นนักวิชาการ และมีความเป็นกันเอง จึงจะสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างดี นอกจากนี้ Muntner (2008) ก็มีแนวคิดที่สอดคล้องกันว่า การปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพของผู้สอนเป็นสิ่งจำเป็น ด้วยวิธีการอภิปรายหรือการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด รวมถึงการให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังกล่าวนี้นี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรมไม่เรียนรู้และทักษะทางปัญญา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ubonsai (2012) ที่พบว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน มีความแปรปรวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูผู้สอนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างมากและมีทักษะทางสังคมกับคนรอบข้างในระดับที่ดี ก็จะมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในระดับมากเช่นเดียวกัน จากข้อค้นพบนี้ จึงอาจเสนอแนะให้อาจารย์ผู้สอนพัฒนาทักษะการปฏิสัมพันธ์ทั้งกับบุคคลรอบข้างและกับนักศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาทักษะทางวิชาการด้านอื่นๆ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวยังคงเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมไม่เรียนรู้ในอันดับต้นๆ เนื่องจากเป็นสถาบันแรกของสังคมที่มีการปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้เรียน การเป็นแบบอย่างและถ่ายทอดจากครอบครัวจึงส่งผลต่อการเติบโตทางความคิดของผู้เรียนมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bhanthumnavin (2007) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมไม่เรียนรู้ เนื่องจากเด็กจะเลียนแบบและยึดเป็นต้นแบบ แต่ทั้งนี้การมีแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน การได้รับการแบ่งปันความรู้จากเพื่อน ก็มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมไม่เรียนรู้ไม่น้อยเช่นเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมพฤติกรรมไม่เรียนรู้ จึงควรเป็นบทบาทหน้าที่ของทุกฝ่ายทั้งสถาบันระดับครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางสังคม จึงจะสามารถยกระดับคุณภาพของบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องตามกรอบนโยบายการพัฒนาการศึกษาของชาติได้

สรุป

สถานการณ์แวดล้อมเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนรู้ของนักศึกษาอิสลามศึกษาในบริบทสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่สำคัญ คือ การสนับสนุนจากครอบครัว บรรยากาศการเรียนรู้ และการปฏิสัมพันธ์ของผู้สอน โดยพบว่าบรรยากาศของสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด จึงกล่าวได้ว่าในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้นี้ กระบวนการในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบในด้านสถานการณ์แวดล้อมและการจัดสภาพแวดล้อมให้กระตุ้นการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามการ

ส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพจากสถาบันครอบครัว และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องก็จะเป็นแรงจูงใจสำคัญให้นักศึกษามุ่งมั่นใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้สามารถสร้างประโยชน์ต่อผู้อื่นและต่อสังคมได้

สำหรับข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสถานการณ์แวดล้อม ซึ่งในระดับมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อาทิ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมการประชุมทางวิชาการ การจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นนอกชั้นเรียนเพื่อเสริมความรู้ในเรื่องที่นักศึกษาสนใจ และในระดับนโยบายของประเทศควรมีการส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความตระหนักถึงบทบาทของครอบครัวในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับสถาบันทางการศึกษา

ส่วนข้อเสนอแนะการทำวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เสนอแนะให้มีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียนในมิติอื่นๆ อาทิ คุณลักษณะของผู้เรียน การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว เป็นต้น เพื่อให้ได้ผลการวิจัยในส่วนของการปัจจัยเชิงสาเหตุอื่นๆ ที่มีความรอบด้าน และควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศเพื่อนบ้านที่ประสบความสำเร็จในการเสริมสร้างพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อาทิ ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในบริบทสามจังหวัดชายแดนใต้

เอกสารอ้างอิง

- Ambrose, S. A., Bridges, M. W., Dipietro, M., Lovett, M. C. & Norman, M. K. (2010). *How Learning Works: Seven Research-Based Principles for Smart Teaching*. (1st ed.). United State of America: Jossey-Bass.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bhanthumnavin, D. (2007). Interactionism model and Guideline in Hypothesized in the Psycho-Behavioral Science Research in Thailand. *Journal of Social Development*, 9(1), 85-117. (in Thai)
- Brown, G. T. L. (2004). Measuring attitude with positively packed self-report ratings: Comparison of agreement and frequency scales. *Psychological Reports*, 94, 1015-1024.
- Chantarattana, R. (2015). Factors Influencing Lateral Thinking of Student in Yala Rajabhat University. *Journal of Yala Rajabhat University*, 10(2), 91-106. (in Thai)
- Diamantopoulos, A. & Siguaw, A. D. (2000). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. London. UK: Sage.
- Fisher, K. (2005). *Linking pedagogy and space*. Department of education and training. Melbourne, Australia [Online]. Retrieved January 11, 2017, from: Eduweb.vic.gov.au/edulibrary.
- Hair, J. F., Anderson, R.E., Tatham, R. L. & Black, W.C. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). New Jersey: PrenticeHall.
- Hu, L. & Bentler, P. M. (2009). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 16(4), 1-55.
- Huber, E. & Stephens, J. D. (1993). Political Parties and Public Pensions: A Quantitative Analysis. *Acta Sociologica*, 36, 309-325.

- Ministry of Education. (2008). *Towards a learning society in Thailand*. Bangkok: Information Center at office of the permanent secretary ministry of education [Online]. Retrieved March 15, 2016, from: <http://www.moe.go.th/>.
- Muntner, M. (2008). *Teacher-Student Interactions: The Key to Quality Classrooms*. The University of Virginia, Center for Advanced Study of Teaching and Learning (CASTL) [Online]. Retrieved April 25, 2017, from: <http://www.readingrockets.org/article/teacher-student-interactions-key-quality-classrooms>.
- Popun, W. (2012). *The characteristics of Active Learning student in undergraduates level*. Master's thesis. King Mongkut's University of Technology North. (in Thai)
- Shaugnessy, L. O. (2008). *The College Solution. A Guide for Everyone Looking for the Right School at the Right Price* [Online]. Retrieved January 25, 2016, from: <http://www.thecollegesolution.com/>.
- Sinchai, S. (2012). *General Psychology*. Institute for Population and Social Research. Bangkok: Mahidol University. (in Thai)
- Ubonsai, K. (2012). *Psychological Characteristics and Work Situations as Correlates of Teachers' Sufficiency Economy Socialization and Its Consequence On Students' Attitudetoward Teachers' Sufficiency Economy Socialization*. Master's thesis. Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Ukrais, S. & Rangsayaton, S. (2009). Family relationship and adversity quotient, and prevention of commit suicide at-risk of public University students. *Kasetsart Journal: Social Sciences*, 30(2), 156-168. (in Thai)
- Vygotsky, L. (1978). *Interaction between learning and development*. Mind and. Society Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Webb, A. & Moallem, M. (2016). Feedback and feed-forward for promoting problem-based learning in online learning environments. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*, 13(2), 1-41.
- Wiratchai, N. & Vongvanich, S. (2012). *Misconceptions in Educational Research*. Bangkok: National Research Council of Thailand. (in Thai)